

Megjegyzés !

D.

Ez a magnokartottáról készült leírás, bár X legnagyobb részét szó szerint egyezik a kazettán rögzítettekkel, egyes esetekben azonban csak értelem szerűen. Egyes, ugyanazt a szót tartalmazó közbeszólások ugyanis összevonással kihagyásra kerültek. Egyes nehezen érthető szövegrészeket átstilizáltam. Lényegesen azonban csak a 12. oldalon a felvidékről való áttelepítésekkel kapcsolatban, még pedig részben a későbbi szövegrészek, részben pedig az idézett Lovász Jánossal folytatott beszélgetésem alapján. A vonatkozó szövegrészből mintha az X tűnne ki, hogy a kérdéses szövegrészt Lovász János mutatta volna Csabánénak, holott épp az ellenkezője történt. Lovász emlékezete szerint u.i. azt Csabáné mutatta neki. Erre utal Csabáné ama későbbi közlése, hogy a kérdéses cikket a sógora hozta valahonnan.

HELYTÖRTÉNET

KÉZIRAT

REV. 2017.

Bn 1918.9.17.26 Anna

MAGYARY ZOLTÁN UTOLSÓ NAPJAI

Biczó Sándor és Greiner Tibor beszélgetése dr. Csaba Béláné sz. Dián Erzsébettel, Héregen 1988. december hó 5.-én

Greiner:Magyaryék haláláról vannak ilyen-olyan szóbeszédok,de azok nem hitelesek.

Csabáné:Itt a faluban is sok ilyen-t mondanak.Most mindenkinek olyan ismerő Nem igaz.Nem ismerte senki.Nem jártak sehová.A plébánián kívül,sehová nem jártak.Senkihez.Sétáltak az erdőben.Akkor volt a fiam pár hónapos.Vele együtt az udvaron sétáltak.Most meg, amikor rehabilitálják,mindenki ismeri.Most már mindenkinek jó ismerőse.Akkor pedig feljelentettek bennünket,hogy dugdostuk.Meg ilyen, meg olyan reakciós.

Biczó: Hogy kerültek ők ide?

Csabáné:Pontosan nem tudom.44 nyarán vagy októberében.Igen október volt.Volt itt egy Vesztergomi Béla nevű ^{főjegyző}De akkor már nem Héregen,hanem Felvdéken volt jegyző.Őneki volt valami ismerőse.Biztosan kijárt valami falukutatásra.Nem tudom.Hát valami formában ők jól ismerték egymást.~~Ét~~Édesapám itt volt főerdész.~~(itt)~~ A faluvégén.~~Itt~~ laktunk.En is itt laktam,vele.~~Egy alkalommal Vesztergomi Béla~~ ^{Közölte fel a tudat.} ^{Közölte,hogy} ¹³ ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹

Csabáné: Amikor először itt voltak meg lett mondva hát legyen. Hogyha ez önekik megfelel? Monták jó lesz, nagyon jó. Tetszett nekik minden. Azt hiszem, rá egy hétre már jöttek is. De dátumra nem tudom megmondani. Nem jegyeztem meg. Nem foglalkoztam vele annyira. ^{úgy} Mit tudom október tizedikén vagy huszadikán. Őszi hónap volt. Olyan október lehetett. Akkor kijöttek ők ide. Csak a plébánossal - Molnár Kálmán nevű plébános volt itt - tartották a kapcsolatot. Oda szoktak lejárni. Beszélgetni.

Biczó: A plébános úr él még?

Csabáné: Nem. Régen meghalt.

Biczó: Azt nem tetszik tudni, hogy az egyházközségnek meg van-e még a Historiae Domusa-a, hogy úgy mondjam évkönyve? Azt szokták vezetni. Minden plébánián meg van.

Greiner: Nem anyakönyvszerű?

Biczó: Nem. Nem. Ebben ^{beírja} felírja a mindenkori plébános, hogy mi történt abban az időben? Hogy ültettek egy diófát. Hogy leesett a hó. Hogy jöttek az oroszok és szétlőtték a tetőt.

Csabáné: Nem tudom, hogy van-e ilyesmi. Nem tudom. Nagyon helyes fiatal plébános van itt. ~~egy fiatal~~. De nem Héregben lakik, hanem Tarjánban. Közös plébános van Tarjánnal és ha hozzá fordulnak biztos, hogy meg tudja mondani.

Greiner: Meg lehet nézni, ha van. Nagyon helyes fiatalember.

Csabáné: Ők oda szoktak a plébániára elmenni. És akkor még volt egy gazdaember. Egy Kozár Gábor nevű egyén, aki meghalt ⁴ ~~4~~ körülbelül ¹ két ² hónapja ³. Ahhoz szoktak még bemenni beszélgetni. Azokkal Vesztergmi is valamikor ismeretségben volt. Az nagyon jól gazdálkodott és szó volt róla, hogy mintagazdának fogják megtenni. Ilyesmire emlékezem. Azokhoz nagy ritkán ~~néha~~ bementek, mert ottlaktak a plébánia körül.

Greiner: Valószínűleg népfőiskolás volt. Mert Héregről is volt népfőiskolás.

Csabáné: Annak is már csak lányai élnek ⁴ ~~4~~. Meghalt a felesége is. Őt magát is eltemették vagy két hónappal ezeleőtt. Nagyon helyes, rendes ember volt. Magyaryék templomba is jártak néha. De aztán volt olyan időszak, hogy sehova se mentek. Főként akkor, amikor meghallották a rádióban, hogy a németek keresik őt. Hogy jelentkezzen Győrben, vagy valahol. Meg volt adva a cím. Amikor ők ezt megtudták, akkor nem mentek sehová. Csak a ház körül sétáltak. Szoktak kint az udvaron is sétálgatni. Akkor kezdett ~~aká~~ akáállt növeszteni. Mondta, hogy ne mondjuk senkinek el, még a nevét se említsük senkinek sem. Errefelé nem ismerte őt senki sem. A plébánoson kívül nem ismerte őke senki. Tudták, hogy van itt valaki, mert akkor mások is voltak a faluban, sokan.

Greiner: Tessék mondani! Közvetlen ember volt ő a családon belül vagy zárkózott?

Csabáné: Zárkózott, De ha beszélgettünk vele, úgy nagyon megnyerő és nagyon kedves ember volt. A felesége viszont borzasztóan elkeseredett ember volt.

Teljesen ki volt készülve idegileg. Ő szívesen elment volna - úgy vettem ki - Nyugatra. ~~Volt úgy hogy~~ Nekem így mondta. Mert mondtam neki, hogy Margit néni, hogyha én lennék ilyen helyzetben, hogy ^{vau} rá lehetőség, hát tüsszön-vízen keresztül ~~keresztül~~ azon lennék, hogy elmenjek. Ha mindennek vége lenne, akkor haza lehetne jönni. Azt mondta, hogy hát Erzsikém ezt a férjemnek kellene megmondania. Akkor mondtam én, hogyhát Tanár úr, miért nem tetszenek elmenni, hogyha egyszer meg van a lehetőség. Mert mondták, hogy Svájcban rengeteg ismerősük - meg mit tudom én ~~mi~~ van. Sok lehetőség volt, hogy valahová, valakihez elmenjenek. Akkor Magyary azt mondta: "Erzsike én Sopronig elmegyek, ha a feleségem úgy akarja," - mert ott volt a felesége is - de én egy lépést sem teszek tovább, mert én a magyar hazámat nem hagyom el." De gondolom, hogy ha tudta volna, hogy mi lesz, meg hogy minden, lehet hogy elment-e volna vagy sem. Lehet, hogy akkor hitte és bízott abban, hogy ~~(hát)~~ vége lesz mindennek és ~~(hogy)~~ utána minden szép és jó lesz. Utána sem lett volna nekik jó. Tán a sorsnak ez az akarata. Tán jobb is, hogy így történt. Mert ~~volt utána~~ ^{a háború után} amikor a frontnak vége volt, akkor olyan meghurcoltatásban lett volna részük, hogy azt nem tudták volna elviselni.

Bicsó: Nem lett volna jó az biztos. 48 után biztos.

Csabáné: Mindjárt utána, akkor nem. Annyira bántott mindig, hogy fiatal ember és akkor még tele volt, tele voltunk mindannyian. És hogy mondjam, mikor az ember olyan fiatal és van egy nyolc hónapos gyerek. A másikat várja az ember és akkor mindenünket kiraboltak, összetéptek, elvitték. A lakásból kiraktak. Lakás nélkül, fedél nélkül voltunk. Borzasztóan el voltunk keseredve. Bár annyira sohasem ~~(el)tünk elkeseredve~~, hogy ne gondoltunk volna arra, hogy valahogy majd csak lesz. Tényleg úgy alakult a helyzet, hogy sohasem nélkülöztünk. Mindig, minden nap megadta azt, amire az embernek szüksége volt. Elelmünk ~~is~~ volt. És akkor ez volt a leglényegesebb, mert abból aztán tudtunk venni, cserélni. Aztán jött az infláció. De hát volt az embernek annyi élelme, hogy abból mindig tudott valami mást szerezni, amire ~~is~~ nagyobb szüksége volt. Minden összetörve a lakásban. Mindent, ami elvihető volt, ^{és érdeemes volt} azt elvitték. És akkor kellett az embernek kezdeni az új életet. Ez erdészet volt. Itt élt az édesapám. 18 évig laktunk itt. Édesapám először a gazdaságot vezette. Nagyon szép gazdaság volt. Mintagazdaság is. Erdészeti szakképzettsége is volt és akkor kérte magát ide az erdészetbe.

Greiner: Magyary feleségének az idegállapota észrevehetően kihatott a férjére isx?

Csabáné: Észrevehetően kihatott. Margit néni nagyon el volt keseredve. Mondta is nekem, hogy "nagyon el vagyok keseredve." Nincs értelme az életünknek." Különösen akkor volt elkeseredve mikor a Németek Tatában a lakásukon mindent összetörték,

Greiner: Tetszett említeni, hogy jöttek a hírek, hogy Budát a föld színével tették egynelövét.

Csabáné: Mikor jöttek az oroszok, vagy jöttek a németek mindig az iránt érdeklődtek, hogy mi van a Várral és mi van Budán? És amikor azt mondták, hogy Buda a földdel van egynelövétévé, a Várnak nyoma sincs. Földig lerombolták és tönkre ment minden, akkor nagyon el voltak keseredve. Akkor mondta mindig a felesége, hogy nincs értelme az életnek. Én mondtam, hogy dehogyan is. Lesz még szőlő, lesz még lágy kenyér. Ekkor mondta Magyary, hogy "köszönöm Erzsike! csak vigasztalgassa a feleségemet. Mert hát ő nagyon nehezen tudja elviselni ezeket a helyzeteket." Hát mondom elhiszem. Erre azt mondja, hogyha én is husz éves lennék mint Erzsike, akkor én is bírnék táncolni. Bánom is én mondom, majd csak lesz. ^{valahogy} Az ember, ahogy tudta, úgy vigasztalta.

Biczó: Rádiójuk ugyan nem volt?

Csabáné: Volt nekünk - akkor még villany nem volt - egy telepes rádió. Másutt még a faluban akkor nem igen volt rádió. A telepes rádiót mindig hallgatta.

Greiner: Más személyes benyomás ^{ok milyen hatással voltak Magyarokra? Földdel amikor} Mikor bement Tatára konyhai dolgokért, ^{és ahol} meg ^{azt tapasztalták} ~~akkor, semmit~~ tetszett említeni, hogy a németek minden ^{üket} összetörték?

Csabáné: Mikor visszajött, nekünk nem szólt semmit. Bementek a szobájukba. Beszélgettek. Mikor kijött a felesége azt mondja, hogy "Erzsike szörnyű dolog történt." Itt szoktunk beszélgetni és együtt lenni. Édesapám nem volt itthon. Reggel elment és csak este jött haza. Este néha ők is kijöttek és akkor beszélgettünk. Amikor én sétáltam a kicsivel, ők is kijöttek és hármasban sétáltunk. Az utolsó nap is, amikor a front jött. ~~Aggítottak a nyomás felől.~~ Akkor-Istenem-már úgy dörögtek az ágyúk, hogy már a föld is mozgott. Akkor arra gondoltunk, hogy csak az életünk maradjon meg.

Greiner: Kétszer volt itt a front ugye? És már az első is itt voltak ^{Magyarok?}

Kétszer Csabáné: Kétszer. És már az első is itt voltak.

Greiner: És akkor történt valami olyasmi. A mende-monda az....

Csabáné: Hogy megerőszkolták, még ilyenek is voltak. De nem történt semmi. Nem volt semmi. Senkit sem bántottak ilyenképpen. Semmi nem volt. Mondtam semmi nem volt.

Biczó: Ez Karácsonykor volt.

Csabáné: Karácsonykor. A karácsonyi ünnepek alatt. És január harmadikán-hegyedikén jöttek vissza a ~~németek~~.

Greiner: Az a furcsa egy kicsit, hogy az első ^{vélem nélkül} átvészelték ~~(és nem történt semmi)~~ és másodszor..

Csabáné, akik először voltak, azok mongolok voltak. Annyira rendes emberek emberek voltak. Senkit, semmit nem bántottak. Azok még nem bántottak. Nem. Azt nem lehet mondani.

Greiner: Ez nem nyugtatta megöt, hogy akkor nem kell annyira félni?

Csabáné: Akkor nem volt semmi. Hanem a második, amikor bejöttek. Másodszor, amikor véglegesen bejöttek, akkor.

Biczó: Mikor harmadikán bejöttek a németek úgy neki indultak mint a kés a vajba és majdnem eljutottak Pestig. Akkor jártak itt a németek.

Csabáné: Jártak. Hogy mondjam. Akkor oroszok meg németek is voltak. Egyik nap a németek voltak, másik nap az oroszok,

Biczó: Ő tudott németül. Beszélt velük?

Csabáné: A németekkel perfekt tudott beszélni. Az oroszokkal is tudott pár szót váltani, mert akkor tanultak oroszul. Mondta is hogy beszélek négy nyelvet, csak az oroszot nem tudom. Akkor kezdte. Még ki is írta oroszul, hogy erdészlek. Mert volt puska a házbánk. Az édesapám vadászpuskája, föl volt akasztva a falra. Akkor a tanár úrnak volt az ötlete, hogy írjuk ki oroszul, hogy erdészlek, hogyha puskát találnak, akkor tudják, hogy miért találják. Jöttek, rá is találtak. El is vitték.

Biczó: Nem volt zavaró tényező, hogy az erdésznel találták a puskát, mert agyonlőtték az erdészt.

Csabáné: Akkor nem szóltak semmit. De később az édesapámat is agyonlőtték, amikor másodszor jöttek.

Biczó: Statárium volt, hogy fegyver nem tartható.

Greiner: Amikor másodszor bejöttek, akkor Magyarok még éltek?

Csabáné: Hogyne még éltek. Éltek.

Greiner: A közvetlen előzménye mi volt az ő haláluknak? Említette, hogy valahol az udvaron beszélgettek, ^{amikor} és akkor a kicsit ~~is~~ be kellett ^{visz a falba} hozni.

Csabáné: Igen. Igen. Akkor már olyan banda jött, hogy azok nem is emberek voltak. Állatok voltak. Egy csőcselék. Egy csőcselék. Nem lehet megmondani, hogy milyen társaság volt. Nem voltak emberek. Lődöztek a szobában. Agyon akartak löni bennünket. Mert mi ott álltunk. Volt köztük olyan is, akiben mégis volt csak egy kis emberi érzés. Annak valami rangja is volt. Kinézetre is normálisabb volt. Az lecsillapította ezt a csőcselék bandát. Utána pedig megdicsért, hogy milyen bátran viselkedtünk. Bár nem volt bátor viselkedés, hiszen választás ~~szükségük~~ nem volt. Magyarok, meg mi ott álltunk. Hát ugye ez is megviselhette őket. És akkor mi együtt voltunk ott benn a szobában is. Ki voltunk téve annak a csőcselék bandának, hogy amit akarnak, azt csinálnak velünk. Hisz nem tudtunk védekezni semmivel sem.

Biczó: Akkor fosztogattak is?

Csabáné: Felforgattak mindent. A szekrényeket kinyitogatták, kutattak, kerestek. Megtaláltak benn egy nagy üveg kölnit. Azt úgy kérték, hogy elvihe-
sék. Magyar megengedte. Így csak meg. Bort is kerestek. Borunk nem volt. Mi nem ittunk bort. Nem voltunk iszákosak. Nem volt borunk otthon. Csak gyógyvíz volt egy ~~ad~~ában. Parádi gyógyvíz. Azt szoktuk hozatni üvegekben. A pincejárásban voltak a ládák. Akkor megörültek: hú pálinka. Hiába magyaráz-

tuk mi, hogy ez nem az. És amikor rájöttek, hogy bűdös, köpködtek, hogy nem jó, nem jó. Mondtuk, hogy nincs borunk. Ekkor beleuntak és aztán elmentek. Most már csak ilyen társaság jött másnap reggel is.

Biczó: Ők honnan jöttek?

Csabáné: Innen a faluból. Azért mondják még most is, hogy annyian voltak, mint az oroszok. Olyan szólás-mondás lett. Jöttek állandóan. Olyan mint amikor beleöntenek egy csőbe vizet és az folyik állandóan. Ugy jöttek.

Biczó: Ugy március 19.-én jöttek be Tatára.

Csabáné: Nem is tudom, hogy mikor, melyik nap lettek öngyilkosok. Nem tudom pontosan.

Greiner: meg van az anyakönyvi kivonat.

Csabáné: Azon megvan biztosan. Azt tudom, hogy az édesapámat 28.-án lőttél agyon és előtte hamarabb, tényleg héttel. Akkor jöttek a faluból, hogy vigyem le a kicsit, mert hallották, hogy itt fenn vannak randalírozni. Akkor levittük. Ők meg otthon maradtak. Akkor nem jött senki. Akkor olyan nagy csend lett. Itt nem volt senki. Akkor üres volt a lakás. Én akkor levittem a kicsit - az is halálra lejeedt - bármi történik is, akkor is jobb lesz a faluban. Lesznek ott tiszták, akiknek lehet szólni. Mert mindig jöttek a faluból. ~~Mert mindig jöttek a faluból.~~ Kocsis társaság, berugva. Jöttek minden-honnan, mert annyian voltak ott. Járkáltak össze-vissza. Ment a tömeg. És lementünk. Amikor vissza akartunk menni, akkor meg szedték össze az embereket. ^{A fiatal embereket mind és vitték ki őket árkot leni munkára.} A diák is ott volt, meg két fiatal ember. Ott volt egy pince, minden elkészítve. A férfiak, a fiatal emberek mind oda lementek és csak a nők maradtak fenn a lakásban. Ha jöttek, akkor mondtuk, hogy már elvitték őket munkára. Akkor elmentek. Közben az édesapámat is elvitték otthon a lakásból munkára. Magyarok pedig egyedül maradtak. Ekkor történt az öngyilkosság. Ugy, hogy nem volt senki a lakásban.

Greiner: Hagytak valami írást?

Csabáné: Igen, hagytak. A plébánosnak volt címezve a búcsúlevél. Meg az édesapámnak is írtak egy pár sort. De az nincs meg. Nem tudom, hogy hová lett.

Biczó: Nem emlékszik, hogy mi volt benne?

Csabáné: Hogy mit írt a plébánosnak az nem volt benne. Csak az volt, hogy ami itt volt holmijuk - a Margit nénié volt egy bundája, egy férfi bunda is volt, meg más is, ~~hogy~~ az legyen a miénk. Ami tőlük volt, az a miénk lesz. Nekünk sem igen maradt más, csak a rajtunk lévő ruha. Mert az oroszok elvitték mindent, kabáttól kezdve. Ugyhogy csak majdnem az maradt, ami tényleg rajtunk volt. Még azt is elvitték, amit elástunk. Volt ott hátul egy nagy fészker, abban volt elásva. Akkor vasakkal mentek és szurkálták a földet. Azt is felszedték, ami el volt ásva. Azt is elvitték.

Greiner: Olyasmit nem írtak, hogy ők most öngyilkosok lesznek? Nem utáltak rá?

Csabáné: Én nem tudom, hogy abban a levélben, amit plébánosnak írtak, hogy abban mi volt. Valami ilyesmi volt. Mikor édesapám visszajött a munkából, mert elengedték az oroszok, akkor ő visszament a lakásba és ott találta az asztalon a levelet. Abba volt valami írva, hogy ők az erdőszélén öngyilkosok lesznek. Valami ilyesmi volt írva a levélben. Édesapám kirohant, Biczó: Kt találta meg őket, és fegyvert is talált?

Csabáné: Az édesapám. A tanár úr kezében volt a pisztoly. Először a feleségét lőtte valahogy szájba, utána ő magát. Ekkor persze rohantunk mindjárt. Szaladtunk le a plébánoshoz, hogy ^{mi történt} ez volt. Ő szólt az embereknek és akkor felmentünk. Szólt valami tisztnek is, aki azt mondta, hogy mindjárt el kell őket temetni. Amikor az édesapámat is agyonlőtték, akkor is szóltunk a tisztnek. Egy tiszt akkor odajött és azt is nyomban el kellett temetni. Nem is a temetőbe, mert az nem ott volt.

Greiner: El is temették őket. De mikor és hogyan kerültek Tatára?

Csabáné: Azt hiszem, hogy a következő tavaszon vagy az utána való tavaszon. Már nem tudnám pontosan megmondani. Tavszon vitték el őket.

Biczó: És ki gondoskodott a temetésükről?

Csabáné: Nem tudom, hogy a húga, vagy a nővére Margit néni^{nek}, mert a testvére volt itt kint a front után.

Biczó: Azok tudták?

Csabáné: Azok tudták, hogy itt vannak. Egy pár könyvet, ami itt maradt, -önéletrajza volt Margit néninek, meg azok a könyvek, amiket ő írt, pár darab volt, amit a rumliból össze lehetett szedni - ami csak volt azt mind odaadtam nekik.

Greiner: Ez nem a Mináry Oldga volt?

Csabáné: Kicsoda?

Biczó: A nővérenek a lánya, aki a Hajós utcában lakik.

Csabáné: A nővére volt. De elvesztettem a címét. Valami MÁV főtanácsos volt a férje, a testvérenek. Arra emlékszem, csak a nevére nem tudok már emlékezni, pedig tudtam a nevét. Csak már nem tudom, hogy hová lett a címe. Néhány fénykép maradt a Margit néniéről. Volt egy ilyen nagy kép. Az volt ott. Azt is odaadtam. Arról csináltatott egy ilyen kis képet, ami meg is van, amit a fivére elküldött nekem emlékebe.

Biczó: Mi is kaptunk belőle.

Csabáné: Akkor mindjárt el kellett temetni őket. Én akkor ^{már teljesen} ~~szegény~~ ki voltam borulva. Most már, amikor az ember úgy érezte, hogy hát elmegy a front és hát valami lesz, valahogy már csak nyugalom lesz. Hát ennyit kibirtunk még. Ezt a sok mindent. Mert hát az borzasztó idegesség volt, amikor először bejöttek. Akkor átment itt a front. És amikor a németek ~~semmi~~ ^{semmi} ~~vannak~~ a falukban az oroszok meg ^{az} ~~semmi~~ ^{van} ~~vannak~~ erdőben. Akkor egy este beállít ^{ott} hozzánk egy orosz tiszt. A németek meg negyedóránként járőröztek. És bejöttek hozzánk kérdezni, hogy nem láttunk-e oroszot. Ezt az orosz tisztet el kellett akkor

kisérnie az édesapámnak. Nagyon jóképű intelligens férfi volt. Főatalembert, aki beszélt még - és a fényképeket is megmutatta - a családjáról. Az egy úri gyerek volt. A lakásukról, meg a családjáról mennyi fényképe volt. Nagyon rendes volt kinézetre is. Egy tip-top jóképű férfi volt. Megvacsorázott és mi meg reszkettünk, hogy mikor jön be a német járőr. Vacsorát is csomagoltunk neki. Tudta, hogy itt vagyunk. Térképről nézte, hogy hol vannak ~~meg~~ az oroszok. Kérte, hogy oda kísérje el őt az édesapám. Jó darabig el is kísérelte őt és megmondta neki, hogy ne próbáljon rágyujtani cigarettára. Mert állandóan ideges volt és az egyik cigarettáról gyujtott rá a másikra. Édesapám mondta neki, hogy ezt nem szabad, mert az világít és az erdő szélén járőröznek a németek. Elkísérelte őt egy darabon. ~~El is voltak. Ott nem volt semmi.~~ Édesapám megmagyarázta, hogy mindig csak az erdő szélén menjen, mert Bajnára akart menni. Akkor még Bajnán voltak az oroszok. El is tudott volna menni, de a szamárt, mert nagy idegességében az egyik cigarettáról a másikra gyujtott rá, ~~a~~ a német járőr elfogta és visszahozta. Megtalálták. Kikutatták. Megtalálták az enni valót és visszahozták hozzánk, hogy mi ketetjük az oroszokat. A tanár úr tudott velük beszélni és elmondta, hogy minket védtelenek vagyunk és ha bejön német, akkor a németnek adunk enni, és ha orosz, akkor az orosznak. Fegyverünk semmi sincs. A németek nem is tettek semmit sem. Rendesen bántak a tisztel is. Azt pedig elvitték Tatába. Tatába vitték őtet és onnan valahová. Az utána jövő német járőr itt hagyott egy őrt, aki állandóan kint volt.

Greiner: Hát nem egy megnyugtató helyzet, az biztos. Pláne ha valaki ~~nyitni~~ ~~széleskörűbb~~ ~~érzékenyebb~~ idegzetű.

Biczó: En Felsőgallán éltem ezt át.

Csabáné: Margit néni ezt idegileg nem bírta. Az nagyon ki volt borulva mindig. Pedig végtelenül aranyos kedves volt.

Greiner: Nem is utaltak rá, ~~(hogy mi a szándékuk?)~~ az utolsó találkozásukkor, amikor elváltak egymástól. Nem lehetett a magatartásukból érezni?

Csabáné: Semmit, abszolút semmit nem lehetett érezni. Ugy volt mint máskor.

Biczó: Arról nem beszélt a tanár úr, hogy ő hogy képzei el, ha majd itt valamikor vége lesz a háborúnak.

Csabáné: De. Beszélgettünk néha, hogy majd mi lesz, hogy lesz. Ő nem széete a németeket. Azt mondta mindig, hogyha majd vége lesz ~~háborúnak~~ ~~minden~~ ~~nek~~ milyen szép lesz, milyen jó lesz. Hogy majd minden másképp lesz. Ugy nem fejtette ki. Ő valahogy hitt és bízott abban, hogyha végű lesz a háborúnak, akkor hát minden jó lesz. Minden rendeződik. Valahogy tán jobbnak gondolta mint amikor a németek itt voltak. De akkor, amikor meglátta, hogy miyek emberek, nem tudom. Pedig az oroszok között is voltak ~~valahogy~~ ~~valahogy~~ ~~rende~~ ~~sek.~~ Azt nem lehet mondani, hogy mind ilyen volt. Itt valahogy olyan volt a helyzet, mint amilyen volt.

Biczó: Volt nálunk is, hogy szétlőtték a plafont az oroszok. Máshol pedig hetekig politizáltak. Németül beszéltek mind a ketten, hogy mi lesz itt Magyarországon, ha itt vége lesz a háborúnak.

Greiner: Tetszik tudni hogy van az. Van egy katona, egy ismerősöm, aki azt mondta, amikor hazajött, hogy az Isten irgalmazzon hogy velünk azt csinálják, amit ők csináltak kint. Szóval háboru volt, amikor ~~(érthető, hogy)~~ ^{az} ösztönös ~~válik talán inkább a magatartás) a reakció, magatartás irányítás?~~

Csabáné: Érthető, hogy akit sérelem ért, azt a bosszu kergette. Itt viszont csak az volt a baj, hogy nem az szenvedett, aki megérdemelte, hanem ártatlan emberek. Édesapám mindig azt mondta, hogy nem kell úgy félni, hogy jönnek az oroszok. ~~(Akkor úgy volt hogy mi lesz, hogy lesz, ha majd jönnek az oroszok)~~ Mindig azt mondta, hogy ő volt az első világháborúban. Olyan emberek azok, hogy nem kell tőlük félni. Nem fognak azok semmit elvinni, meg mit tudom én. De hát úgy volt, hogy azóta felnőtt egy másik generáció. Azok az idős emberek, akik idejöttek, nagyon rendesen viselkedtek. Kifogástalan, helyes, rendes ötven év körüli emberek voltak. De a húszévesek borzasztóak voltak.

Biczó: Ugy van, hogy be kell vágni egy félliter rumot. Azzal indul a csatába, hogy bevág egy kulacs rumot, mert nem megy be a géppuska tűzbe, ha nincs a fejében.

Greiner: A békében is úgy van.

Csabáné: Igen. Mondjuk úgy, hogy nem akartak semmit. Érdekes, hogy akármilyen részegek, gorombák is voltak. Ott volt a kis fiam -akkor úgy hét hónapos - nagyon helyes kisgyerek volt. Mindig a karomon volt, mert hát akkor hozzám senki egy szót sem szólt. Mindig körülállták a gyereket. Játsoztak, meg beszélgettek hozzája. Azt csak látni kellett, hogy a gyereket mennyire szerették. Ugy hogy sokszor mondom, hogy ez mentett meg. Mert hát a kisgyereket mindegyik szerette, mindegyik kedvezett neki.

Greiner: Hadd kérdezzem meg, hogy nem lát összefüggést ~~akközött, hogy~~ édesapja halála és aközött, hogy ő Magyarfékat bujtatta?

Csabáné: Nem gondolom. Hogy is mondjam. Ugy gondolom, hogy az édesapámat nagyon szerették a faluban. Tisztelték. Szerették. Ugy emlegetik mindig, hogy végtelenül korrekt egyén volt, aki szerette az embereket. Őt is szerették nagyon mert nagyon rendes ember volt. Ezenkívül nem volt senki a faluban a plébánoson kívül, aki tudta volna, hogy ki a Magyar, akiért esetleg ~~egy~~ kell valakit lötni, mert bujtatta. Az pedig kizárt, hogy szólt volna valakinek. Nem ismerték őt. Nem tudták, hogy milyen pozícióban van, vagy ki volt és kikkel volt kapcsolatban. Erről esetleg csak mi tudtunk, én tudtam, meg a Béla, de hát mi tényleg senkinek sem szóltunk róla.

Biczó: Kapcsolatairól beszélt?

Csabáné: Hát azt Margit néni mestélté, hogy mikor voltak vacsorák, esték Telekiékkel, meg a miniszterekkel. Horthy Istvánról is beszéltünk. De ezt nem tudta senki.

Biczó: Szálasit nem említette?

Csabáné: Nem.

Greiner: Az a baj, hogy a Szálasinaplójában benne van ~~a Horthyékban pedig nem. Dehát az csak~~ egy mondat volt, hogy együtt vacsoráztak.

Biczó: Hát együtt. Igen.

Csabáné: Erről nem beszélt. Egyáltalában nem szimpatizált ezekkel a dolgokkal.

Greiner: Egyébként Márkus Palitól, a volt főügyész helyettesétől kérdeztem, hogy mit tudsz te erről, hogy került kapcsolatba Magyar Szálasival. Azt mondta, hogy Szálasin megkérte arra.

Biczó: hogy nagy vonalakban mondja el neki a vezetés elméleti dolgokat.

Nyilvánvaló, hogy nem mondta, nem mondhatta Magyar, hogy én magának nem. Meglátogatta a Magyar Közigazgatástudományi Intézetet. Szálasin akkor képviselő volt. És ha egy képviselő bejelenti, hogy például mit tudom én

Olgát meg kívánja látogatni. Hát nem mondhatja senki, hogy egy képviselő nem jöhet a héregi ovodába. Nyilvánvaló volt, hogy meglátogatta. Szálasin szerette volna magát körülvenni okos emberekkel, nagy tudományú okos emberekkel.

Csabáné: A mostani politikában most már meg is érti mindenki, még a felső vezetés is, hogy mi volt. Hogy nem tehetett igen sok ember arról, hogy milyen szituációba került. De akkor mindjárt 45 után, akkor amikor valakire azt mondják, hogy hát mit tudom én, hogy hát a Szálasival vacsorázott, akkor annak már vége. Mert akkor nem nézték azt, hogy mi volt a helyzet, ami kényszerítette odamenni.

Greiner: ~~A körülmények~~ ^{szálasin} Gondolom, hogy ~~szálasin~~ ezzel a hálóját akarta kifejezni.

Biczó: Lehet, hogy olyan ^{környezetbe} ~~helyzetbe~~ kerültek, hogy együtt vacsoráztak. Vacso-
zorázott a Weesenmayer-rel is, aki a Hitler teljhatalmu megbízottja volt. Lehet, hogy egyszer meghívta vacsorára a Magyar meg a Szálasit. Lehet, hogy egy nagyobb vacsorára, ahol esetleg képviselők is jelen voltak, Szálasin azért felírhatta. De lehet, hogy személy szerint nem úgy fogadta őt, mint egy magánembert, hanem mint képviselőt.

Csabáné: Dehát ő nem szimpatizált az egész dologgal. Ezt az is igazolja, hogy lehetőség és a mód meg lett volna arra, hogy menjen Nyugatra és mámatárt karokkal hazavárt, távolbaszakadt hazánkfiá lett volna. De nem ment, hanem azt mondta hogy "inkább meghal, de akkor sem megy el".

Biczó: Hát az biztos, hogy ő világhírű tudós lett volna ha külföldön él, és sok minden magyart, aki ma külföldön él, lekörözött volna.

Csabáné: Hát az biztos, hogy azért ~~szálasin~~ az ő gondolataiban volt egy elképzelés azzal kapcsolatban, hogy majd mi lesz, ha a németek innen elmennek és akkor vége lesz a háborúnak. Ő neki az a német politika nem tetszett.

Biczó: Hát ő nyilván Magyarországot akart tenni, valamit itt akart dolgozni

Magyarországon. Ez egy egyértelmű dolog. Neki voltak elképzelései.

Csabáné: Ezt ugyan nem fejtette ki.

Biczó: De azért dolgozott ő, úgy napközben?

Csabáné: Inkább csak olvasott. Olvastak Elmentek néha a plébániára, akkor ott biztos beszélgettek és újból visszajöttek.

Biczó: A plébánosnál nem maradtak irományai.

Csabáné: A plébános elköltözött innen Esztergomba.

Greiner: Minden megsemmisült. A tanácsházán is minden. Két front!

Biczó: A plébániákat az oroszok nem bántották.

Csabáné: Nem bántották. A plébániáról én nem hallottam. Nem csináltak. Ilyet nem hallottam.

Biczó: Nem bántották az ilyen nem fordult elő. Persze, ha lehetne beszélni a tarjáni plébános úrral. Hogyha van Historae Domus, akkor azt felírják, hogy mi volt. Ezt nem maguktól írják. Amikor elkezdik a következő plébánosnak az dolga, hogy tovább vezesse.

Csabáné: Hogy írtak-e Magyaryról nem tudom. Meg kellene nézni.

Biczó: Később ráfogják, hogy megsemmisült. Pedig nem semmisült meg. Mert ebben vannak olyan dolgok is beírva, hogy ahhoz olyan bizalmi helyzetbe kell, hogy valaki kerüljön a plébánossal, hogy az meg merje mutatni, hogy pl. mit csináltak^{ac} oroszok. Lehet, hogy ezt leírta a plébános úr. Még a református tiszteletes úr~~hoz~~ nem kerültünk annyira közel, hogy meg merje mutatni, hogy mi történt. Azt hitte, hogy abból még most is baja lesz, ha mégis kiderül, hogy az oroszok mit csináltak.

Csabáné: Igen. Igen.

Biczó: Nagyon köszönjük, hogy el tetszett mondani mindezt.

Csabáné: Háború volt. ~~É~~ Most azért, mert ~~mit mondjak, hogy~~ az én édesapám~~at~~ agyonlőtték, azért én haragudjak egy nem tudom, hány milliós nemzetre. Arra az egy emberre talán gyűlölettel tudnék gondolni, ha megmutatnák, ki hogy ki volt az. Most már nem lehet elítélni egy egész nemzetet, azért, hogy köztük van egy gyilkos, egy gazember, egy részeg, vagy mit tudom én. ~~Amiben nincs bosszuvágy, vagy valami, hogyhát hogy csinálná, ha most csinálná.~~ Ezért nem gondoltam arra, hogy most már bosszút állnék. Pedig borzasztó volt. Borzasztó. ~~Érre:~~

Greiner: Sohasem lehet tudni, hogy bármelyikünk~~ből~~ mit váltana ki, ha hasonló helyzetbe kerülnének. ~~Ha az én családomat, az én hozzátartotúimat kiirtották volna, és akkor utána a lehetőség, hogy törlesszek.~~

Csabáné: Meg is mondták több helyen, amikor azt mondták, hogy oroszok szoldát nye dobre, akkor azt mondták, hogy hát magyarszky szoldát 42, Sztalingrád dobre? Meg hát hogy~~xi~~ ~~akkor azok mit csináltak.~~ Biztos, hogy ott is voltak, akik nem szentek voltak és úgy viselkedtek, hogy...

Biczó: Volt aki 42-ben ott volt Voronyezsánél. Azért a többségében területfenntartó, hogy úgy mondjam háttérrel biztosító, megszálló csapatok voltak.

Nem harcoló csapatok voltak. A magyar seregnek nem is volt olyan felszerelése, hogy harcoljon. Csak egy hadsereget tudtak kiállítani.

Csabáné: Ki tudja még az ^{hogy} életben, hogyha megint háború lenne, az emberek megint milyenek lennének.

Biczó: Hogy háború legyen, az nem valószínű.

Csabáné: Nem is azért mondom, az Isten őrizze, ~~(vagy nem is ~~Károly~~ háború, hanem az, hogy az emberi megatartás mennyire meg tudna változni.)~~

Biczó: Kihozza az emberből a vadállatot alkohol, fegyver, hatalom.

Csabáné: Azok a körülmények, meg amik vannak. A körülmények.

Biczó: A körülmények. Tessék elképzelni, hogy aki elindult 39-ben és 45 májusban elért Berlinbe. Végig harcolt vagy hat évet. Többet töltött az árokban, mint az ágyban. Biztos, hogy az első az volt, hogy alkoholt kerestek. Ez volt az első. Túvé tettek mindent. Széltölttek mindent.

Csabáné: Igen. Igen. Mindent. Borért mindent

Biczó: A kölnit megitták. Az odolt megitták. Szörnyű volt. Ami szesztartamu volt megitták. A spirituszt megitták. Mindent megitták.

Csabáné: Mikor vége volt a háborúnak, mondtam már Lovász Jánoséknak is. Ő erről nem tudott semmit. Mutattam neki egy ujságot, de már nem tudom, hogy miféle ujság volt. Ugy tudom, hogy 47-ben, vagy 48-ban. Ebben volt egy cikk Magyaryról, akkor mikor a felvidékiek ide lettek telepítve Magyarországra. 47-ben. Arról szólt a hímondás egy kisebb cikkben, hogy a magyar kormány kérdést intézett a csehekhez, hogy milyen alapon rendelték el vagy eszközölték az áttelepítést. A csehek Magyar Zoltán valami könyvére hivatkoztak, hogy ő már megírta azt, hogy a felvidéki magyarokat át kellene telepíteni Magyarországra. Ott volt leírva, hogy ezért a tettéért Magyar Zoltánnak, ha nem halt volna meg Budapest ostrománál, ezért az írásáért akkor a népbíróság előtt kellene felelnie. Azt mondják, hogy egy ilyen írás nem létezik.

Biczó: Tudomásunk szerint nincs.

Csabáné: Csak azt tudom, hogy én azt olvastam. Ez nem mende-monda, mert én ezt úgy olvastam. Meg is volt egy darabig a lap. Kisebb méretű ujság volt. A sógorom hozta, ^{így megnyugtató és szempontjából} hogy na olvassuk el, mert sokat sajnálkoztunk a haláluk miatt, hogy miért kellett ezt csinálni., miért mert hát valahogy kibírták volna és majd csak alakult volna a helyzet.

Biczó: Akkor a Dolgozók Lapja volt a Pártbizottság lapja, mert a Dolgozók lapjában a Pártbizottság határozottan tiltakozott a kitelepítés ellen. 48 után biztos, hogy bajba került volna. De őt keresték a kommunisták, mert nem volt közigazgatási szakemberük és őt akarták, hogy szervezze meg a közigazgatást. Őt keresték. Az oroszok is keresték.

Greiner: Most is azt követik, ami ő utána maradt. Holna után jelenik meg Magyar munkásságának válogatott gyűjteménye.

Biczó: És ki adja ki.

Greiner: Kilényi Géza. Aki most az igazságügy-miniszter helyettese.

Csabáné: De volt valami kitüntetése is. Lenin csillaga én úgy hallottam.

Greiner: mikor a Szovjetunióban volt, akpott valami kitüntetést?

Csabáné: Igen én határozottan emlékszem. Akkor még mondta is valaki, hogy ~~miért nem~~ meg kellett volna mutatni az oroszoknak a kitüntetést.

Biczó: Hát egy részeg orosznak mutathatja a kitüntetést, még az orosz írást is. Írást azt mutathatott, aki akart. Fogta és eltépte.

Greiner: Volt valakinek egy ~~(inkóca)~~ igazolványa. Ezt elfogadta. Volt pecsét rajta. ~~Bőhön~~ is tudta, hogy volt.

Csabáné: Talán jobb is volt, hogy így történt. A sors akarta így. Azt gondoltam, hogy ~~(ebben)~~ az utolsó napokban, amikor ~~(mindig)~~ jöttek oroszok és ~~(akkor is)~~ mindenki azt mondta, hogy ~~(minden le van rombolva)~~ Buda ~~(eljesen el van törölve)~~, eltűnt a föld színéről, akkor borzalmasan el voltak keseredve. Úgy gondolták, hogy még Tatán is mindenük tönkrement.

Biczó: De hát Tatán olyan nagy károk, akkor nem voltak. Tatán semmi sem volt.

Csabáné: Azt mondta Margit néni, amikor visszajött Tatáról, hogy mulattak ott a tisztek és hogy gázolni lehetett a kriptályban. Össze volt törve minden. A bőrgarnitúrák késsel föl voltak hasogatva. Minden összetörve.

Biczó: Azok nem az oroszok voltak.

Csabáné: A németek, a németek. Még akkor nem voltak benne az oroszok.

Biczó: Nekem volt egy jugoszláv ^{partizán} ismerősöm, aki itt lakott Magyarországon.

56 után internálták őt. Ez 17 éves korában járt a partizánokkal. Nem tudom én, hogy milyen úton-^{on}don került Magyarországra. Ő mondta, hogyha valamelyik kastélyba mentek, ott mosogatás géppisztollyal történt. Ameddig a kastélyban voltak, addig minden nap más tányérből ettek minden nap más evőeszközzel és a mosogatás géppisztollyal.

Greiner: még jó hogy nekünk itt nem kell.

Csabáné: értékes porcelánok, meg értékes sok minden.

Biczó: Borzaszó sok érték.

/Rövid beszélgetés textilmintákról /

Biczó: Köszönjük szépen a beszélgetést.

